

Преповтаряйки различията: отговор на Дерида

Джон Сърл

Джон Сърл (1932 г.) е американски философ, чиято работа върху теорията на речевите актове през 60-те и 70-те на XX век оказва огромно влияние върху аналитичната философия и го прави световно известен. По-късно развива своя философия на интенционалността, за да се насочи през 90-те към изследване на конструирането на социалната реалност. Ключови негови книги са: *Speech Acts* (1969), *Expression and Meaning* (1979), *Intentionality* (1983), *The Construction of Social Reality* (1995).

Преведеният тук текст на Джон Сърл е писан за втория брой на списание *Glyph* в отговор на „Подпис Събитие Контекст“ на Жак Дерида, публикуван в първия брой. И двата броя са от 1977 г. По-късно Сърл отказва поканата на Джералд Граф текстът му върху Дерида да бъде включен в една книга заедно с „Подпис Събитие Контекст“ и отговора на Дерида към неговата критика. Независимо от това, по-нататък той на няколко пъти се обръща с критики към деконструкцията, като си струва да се отбележи рецензията му на „Върху деконструкцията“ (1982 г.) на Джонатан Кълър, която носи показателното заглавие „Светът надолу с главата“. В текстовете си от 90-те, когато споменава Дерида и деконструкцията, то е единствено с критиката, че при тях така или иначе нищо не е ясно.

Превод от английски език: Дарин Тенев

Би било грешка, струва ми се, да разглеждаме начина, по който Дерида обсъжда Остин, като сблъсък между две видни философски традиции¹. Това е така не толкова, защото Дерида не е успял да обсъди централните тези в Остиновата теория на езика, а по-скоро защото, както ще се опитам да покажа, в няколко ключови пункта той е разбрал неправилно и изложил погрешно позицията на Остин, и така сблъсъкът изобщо не се случва.

Неговият текст се разделя по естествен начин на две части: в първата се обсъжда писмеността и отношението ѝ към контекста и комуникацията. Във втората, като прилага няколко от заключенията от първата част, той обсъжда някои черти на Остиновата теория на речевите актове. Завършва с обсъждане на ролята на подписите. В своя отговор няма да се опитвам да обхващам всички или дори повечето от пунктовете, които предлага, а ще се съсредоточа върху онези, които ми се струват най-важни, и особено върху онези, при които не приемам заключенията му. Би трябвало от началото да кажа, че аргументите му не ми се струват особено ясни и е възможно да съм го интерпретирал неправилно толкова дълбоко, колоко вярвам, че той е интерпретирал неправилно Остин.

I. Писменост, перманентност, итерабилност

В първата част той отправя атака към идеята за писмеността като предаване [*communication*] на интендирано значение. Аргументът е, че тъй като писмеността може и трябва да е способна да функционира при радикалното отсъствие на отправителя, получателя и контекста на произведеното, тя не може да бъде предаването [*communication*] на значението на подателя към получателя. Тъй като това, което съм написал, може да продължи да функционира, след като аз и всичките ми интендирани читатели са мъртви, и тъй като контекстът на написаното може изцяло да бъде забравен или непознат, хоризонтът на комуникацията не е комуникация на съзнания или присъствия, нито е преносът на интендираното значение (*vouloir dire*) на автора. „Докладът [*communication*] ми трябва да бъде повторям – итерабилен – в

¹ Задължен съм на Х. Драйфус и Д. Сърл за обсъждането на тези проблеми.

абсолютното отсъствие на получателя или на множеството на емпирично определените му получатели.²

След това той разширява това обсъждане до „класическото понятие“ за писменост, като твърди, че диференциращите черти, които класическото понятие приписва на писмеността, могат да бъдат генерализирани. Наистина, те „не са валидни само за „знаковите“ редове и всички езици изобщо, но също, отвъд семиолингвистичната комуникация – за цялото поле, което философията би нарекла опит...“. Това заключение след това е използвано, да подкрепи общата му атака на идеята за комуникацията като съобщаване на интендиращи значения. Тезата му е, че трите същностни черти в класическата концепция за писмеността – че написаното остава (*reste*) след вписването си, че то притежава „*une force de rupture* [разтрогваща сила]“ да скъса с контекста, в който е произведено, и че има „*espacement* [опространствяване]“, което конституира писмения знак, – са откриваеми във всеки език поради *итерабилността* на езиковите елементи. Итерабилността присъства силно и в двата аргумента и по-късно ще се върна към нея.

За да разберем какво е сбъркано в тези аргументи, нека започнем, като се запитаме какво е всъщност онова, което разграничава писмения от устния език. Дали това е итерабилността, повторимостта на езиковите елементи? Очевидно не. Както Дерида знае, всеки езиков елемент, писмен или устен, всъщност всеки елемент, подчинен на правила, във всяка система за репрезентация изобщо, трябва да бъде повторим, в противен случай правилата не биха имали обхват на приложимост. Да кажем това е същото като да кажем, че разграничението на логиците между *type* [тип] и *token* [случай] трябва да се прилага общо към всички елементи на езика, подчинени на правила, за да може правилата да бъдат прилагани към нови появи на феномените, характеризирани от правилата. Без тази черта на итерабилността не би могла да съществува възможността за производство на безкраен брой изречения с краен списък от елементи; и това, както философите след Фреге са разбрали, е една от ключовите черти на езика.

² Жак Дерида, „Подпис Събитие Контекст“, прев. Ж. Дамянова, в настоящия брой на списание „Пирон“. [Навсякъде ще бъде използван този превод. Предишният превод на същия текст от Ж. Дамянова е публикуван в: *Литературна мисъл*, 5/ 1993. Преводът на места ще бъде леко модифициран, което се налага и поради спецификата на текста на Сърл, който работи с първия английски превод на текста на Дерида (дело на Самюел Уебър и Джефри Мелман; по-късно с американското издание на книгата на Дерида, в която е включен този текст, в англоезичния свят се налага и преводът на Алан Бас). Модификациите са съобразени с френския оригинал в Jacques Derrida, *Marges – de la philosophie*, Paris: Éditions de la Minuit, 1972. В настоящия цитат следва да се отбележи, че на френски думата за „комуникация“ може да означава и „доклад“, което Дерида използва. – бел. пр.]

Дали това не е отсъствието, отсъствието на получателя от подателя? Отново, очевидно не. Писмеността прави възможна комуникацията при отсъстващ получател, но не е необходимо получателят да отсъства. Писмената комуникация може да съществува в присъствието на получателя, като например в случая, когато съставям списък с покупки за себе си или предавам бележки на съседа си по време на концерт или лекция.

Несъмнено би било възможно да характеризираме много черти, които разграничават писмени от устни изказвания – например, писмеността е визуална, а говоренето е слухово, – но за целите на настоящата дискусия най-важната разграничителна черта е (относителната) перманентност на писмения текст спрямо устното слово. Дори в епохата на записи на касета и машини за възпроизводство на записите първичното устройство за запазване на изказванията е писаното (или принтирано) слово. Тази относителна перманентност на свой ред позволява едновременно отсъствието на получателя и – не по-малко важно – натрупването на езикови актове в разширен текст. Мога да чета думите на даден автор, след като е умрял, но дори когато е бил жив, той сам не би могъл да ми каже цялото съдържание на всичките си книги; единствено книгите му могат да направят това. Първото объркване на Дерида (а това е важно за аргумента, който следва) е, че той смесва итерабилността с перманентността на текста. Той мисли, че причината да мога да чета мъртви автори е, че техните творби са повторими или итерабилни. Е, несъмнено фактът, че техните книги имат различни копия улеснява много нещата, но феноменът на оцеляването на текста не е същият като феномена на повторимостта: разграничението *type* [тип]–*token* [случай] е логически независимо от факта на перманентността на определи *tokens* [случаи]. Един и същ текст (*token* [случай]) може да бъде четен от много различни читатели дълго след смъртта на автора и тъкмо този феномен на перманентността на текста прави възможно разделянето на изказването от неговия произход и разграничава писменото от устното слово.

Това смесване на перманентност с итерабилност стои в основата на аргумента му за приравняването на чертите на писмения текст с чертите на устното слово. Той пише:

Струва ми се, че структурната възможност за откъсване от референта или от означаемото (следователно, от комуникацията и контекста ѝ), превръща всяко маркиране, дори и устното, в графема изобщо, казано по друг начин, както видяхме – в не-присъстваща остатъчност [restance] на разделения от мнимото си „произвеждане“ или от произхода си диференциращ маркер.

Само че в този аргумент има двусмисленост, фатална за неговата валидност. Начинът, по който един писмен текст е откъснат от произхода си, е доста по-различен от начина, по който всеки израз може да бъде откъснат от значението си през формата на „итерабилност“, опримерена от цитата. Двата феномена функционират на съвсем различни принципи. Принципът, според който можем да откъснем един писмен текст от произхода му, е просто това, че текстът има перманентност, която прави възможно да надживее смъртта на автора си, получателя и контекста, в който е произведен. Този принцип е истински „графематичен“. Ала принципът, според който цитатът (*citation*) ни позволява да мислим един израз настрана от значението му, е просто следният: тъй като всяка система на репрезентация трябва да има някакви репрезентиращи способности като белези, звукове, картини и т.н., винаги е възможно да мислим тези способности без връзка с ролята им при репрезентацията. Винаги можем да мислим думите като нищо повече от звукове или белези³ и винаги можем да разберем картините като нищо повече от материални обекти. Но отново, тази възможност за разделяне на знак от означаемо е черта на всяка система за репрезентация изобщо; и в нея няма нищо специално графематично. Нещо повече, тя е съвсем независима от онези характерни черти на „класическото понятие“ за писменост, които следва да оформят основата на аргумента. Разграничението между *type* [тип] и *token* [случай], заедно с физическото осъществяване на знаците, прави възможен цитата; но тези две черти нямат нищо общо със споменатите по-рано характерни черти на графемите. Аз заключавам, че аргументът на Дерида да покаже, че всички елементи на езика (и в много по-малка степен, на опита) са наистина графемни, няма никаква сила. Той почива на просто смесване на итерабилност с перманентност.

Оставих най-важният проблем в тази секция за накрая. Водят ли тези характерни черти на писмеността до някакво скъсване с авторовите интенции в частност или с интенционалността изобщо при формите на комуникация, които имаме при писмеността? Дали фактът, че написаното може да продължи да функционира при отсъствието на писателя, интендиращия получател или контекста, в който е произведено, показва, че писмеността не е носител на интенционалност? Струва ми се съвсем ясно, че аргументът, че авторът и получателят може да са мъртви, а контекстът – непознат или забравен, по никакъв начин не показва, че интенционалността отсъства от писмената комуникация; напротив, интенционалността играе точно същата роля при

³ Това, разбира се, не е нормалната цел на цитата, но е възможна цел.

писмената, както и при устната комуникация. Различното при двата случая не са интенциите на говорителя, а ролята на контекста на изказването в процеса на комуникацията. За да покажем това, запитайте се какво се случва, когато четете текста на мъртъв автор. Предположете, че четете изречението „На двадесети септември 1793 г. отпътувах от Лондон за Оксфорд.“ Как разбирате това изречение? Доколкото авторът е казал, каквото е имал предвид, и вие сте рабрали какво е казал, ще знаете, че авторът е възнамерявал да направи твърдение, че на двадесети септември 1793 г. е отпътувал от Лондон за Оксфорд, и фактът, че авторът е мъртъв и всичките му интенции са умрели с него, е нерелевантен по отношение на тази черта на вашето разбиране на надживелите го негови писмени изказвания. Ала представете си, че решите радикално да скъсате – както винаги сме способни – със стратегията да разбирате изречението като изказване на човек, който навремето е живял и е имал намерения като вас, и мислете за изречението само като за изречение на английски, откъснато от всяко производство и произход, предполагаеми или други. Дори и тогава няма измъкване от интенционалността, защото *смисленото изречение е само висяща възможност за съответстващ (интенционален) речеви акт*. За да го разберете, е необходимо да знаете, че всеки, който го е казал и го е имал предвид, би изпълнявал този речеви акт, определен от правилата на езиците, които дават на изречението неговото значение на първо място.

Има две пречки пред разбирането на този доста очевиден пункт; при Дерида едната е имплицитна, а другата – експлицитна. Първата е илюзията, че по някакъв начин илокутивните интенции, ако наистина са съществували или са имали значение, биха били свързани с нещо, което *лежи зад* изказванията, някакви вътрешни картини, одушевяващи видимите знаци. Но разбира се, при сериозната буквална реч изреченията са точно осъществявания на интенции: изобщо няма нужда да има *пропаст* между илокутивната интенция и нейния израз. Изреченията са, така да се каже, заменими интенции. Често, особено при писането, човек формира интенциите си (или значенията) в процеса на формиране на изреченията: не е нужно да има два отделни процеса. Тази илюзия е свързана с втората, която е, че всички интенции трябва да бъдат съзнавани. Само че всъщност твърде малко от интенциите на човек изобщо достигат до съзнанието като интенции. Говоренето и писането наистина са съзнателни интенционални дейности, но интенционалният аспект на илокутивните актове не имплицира отделно множество от съзнателни състояния, отделни от простото писане и говорене.

Доколкото авторът казва, каквото има предвид, текстът е изразът на неговите интенции. Винаги е възможно да не е казал, каквото има предвид, или текстът да е бил по някакъв начин изопачен; но точно същите съображения важат и за устната реч. По отношение на интенционалността ситуацията при писменото и при устното слово е съвсем еднаква: разбирането на изказването се състои в това да се разпознаят илокутивните интенции на автора, а тези интенции могат да бъдат повече или по-малко съвършено осъществени от изказаните думи, независимо дали са писмени, или устни. А да разберем изречението отделно от всяко изказване е да знаем какъв езиков акт би изпълнявало неговото изказване.

Що се отнася до въпроса за контекста, както Дерида знае, ситуацията е доста различна при писмеността и при речта. При речта може да се обръщаме към всякакви видове черти на контекста, което не е възможно при писането, интендирано за отсъстващи получатели, без експлицитно да се репрезентират тези черти в текста. Това е причината дословните транскрипции на разговори да са толкова трудни за интерпретиране. В разговор много неща могат да бъдат съобщени, без да са изразявани експлицитно в изказаното изречение.

Дерида има поразителна склонност да казва неща, които са очевидно неверни. Ще обсъдя няколко примера в седващата секция, но един заслужава специално да бъде споменат още тук. Той казва, че безсмисленият пример с неграматичен френски “le vert est ou” все пак значи (*signifie*) нещо, той значи пример за неграматичност. Но това е просто объркване. Поредицата “le vert est ou” не ЗНАЧИ пример за неграматичност, тя не значи нищо, а по-скоро Е пример за неграматичност. Съобщаването на значение не бива да се бърка с опримеряване. Тази грешка е важна, защото е част от цялостно сбърканото му схващане за природата на цитата и неуспеха му да разбере разграничението между употреба и споменаване. Поредицата “le vert est ou” наистина може да бъде *спомената* като пример за неграматичност, но да бъде спомената не е същото като да бъде *употребена*. В този пример тя не е употребена, за да значи каквото и да е; тя въобще не е употребена.

II. Остин по Дерида

Обсъждането на Остин, което предлага Дерида, е предназначено да покаже, че всички трудности, с които се среща Остин в своята теория на речевите актове, имат общ корен: „Остин не е взел предвид онова, което в структурата на *локуцията* (с други

думи, преди всяко илокутивно или перлокутивно определение) вече съдържа тази система от предикати, които наричам *графематични изобищо*...“ По този начин в това, което следва, Дерида обвързва обсъждането си на Остин с предшестващото си обсъждане на писмеността; и при двете акцентира ролята на итерабилността и цитируемостта на езикови елементи. Вярвам, че е разбрал погрешно Остин по няколко важни начина и вътрешните слабости на аргумента му са тясно свързани с тези неразбирания. Поради това в тази секция накратко ще резюмирам неговата критика и после просто ще изброя големите неразбирания и грешки. Ще завърша с – отново твърде кратко – обсъждане на отношението между интенция и итерабилност в речевите актове.

Дерида отбелязва, че Остин разграничава сполучливи от несполучливи речеви актове, но не размишлява достатъчно върху следствията от факта, че възможността за провал на речевия акт е необходима възможност. Още по-конкретно, според Дерида Остин изключва възможността перформативните изказвания (и априори всяко друго изказване) да могат да бъдат цитирани. Дерида отправя това необичайно обвинение на основата, че Остин е изключил и не разглежда фикционалния дискурс, изказвания, направени от актьори на сцена и други форми на онова, което Остин нарича „паразитна“ или „етиолирала“ реч, когато задава предварителната основа на своята теория на речевите актове. По-нататък, според Дерида, Остин е видял тези дискурсивни форми като вид *агония* на езика „qu’il faut fortement tenir à distance [която трябва здраво да се държи на разстояние].“ Според версията на Остин, която Дерида предлага, те дори не са част от „обикновения език“. Само че, пита Дерида, дали възможността за този паразитизъм обикаля езика като ров (*fossé*), външно място на гибел, както Остин сякаш мисли; или този риск е вътрешно и позитивно условие за самия език? Той посочва злокобно, че „философската традиция винаги е третирила писмеността като паразит“. И заключава поредицата си от реторични въпроси със следното: „Защото, накрая, това, което Остин отхвърля като аномалия, изключение, „несериозност“, *цитат* (на сцената, в стихотворението или насаме със себе си) не е ли едно видоизменение на общата цитируемост – по-точно на всеобщата итерабилност, без която дори не би могъл да съществува „сполучлив“ перформатив.“ Според Дерида (и обратно на онова, което предполага, че е гледището на Остин) един перформатив може да бъде успешен само ако формулирането му повтаря кодирано или итерабилно изказване, само ако е идентифицируем по някакъв начин като цитат. Веднъж щом имаме типология на подобни форми на итерация, можем да видим, че има „същностно

отсъствие на интенцията от актуалността на изказването“ и, че Остин е грешал, като изключва „паразитните“ форми от обикновения език.

Преди да започна обсъждане на обвинението на Дерида, би трябвало да посоча, че аз не защитавам всички детайли в Остиновата теория на речевите актове, критикувал съм я другаде и няма да повтарям тези критики тук.⁴ Проблемът е по-скоро, че Остин, както е представен от Дерида, е неразпознаваем. Той почти няма връзка с оригинала.

1. Дерида напълно е сбъркал статута на Остиновото изключване на паразитните форми на дискурс от предварителните изследвания на речевите актове. Идеята на Остин е просто това: ако искаме да знаем какво е да направиш обещание или да направиш твърдение, то е по-добре *да не започваме* изследването си с обещания, направени от актьори на сцена в рамките на пиеса, или твърдения, направени в роман от романисти за персонажи в романа, тъй като по доста очевиден начин подобни изказвания не са стандартни случаи за обещания и твърдения. Например, ние не държим актьора отговорен днес за обещанието, което снощи е направил на сцената, по начина, по който държим хората отговорни за обещанията им, и не питаме как авторът знае, че персонажите му имат такива и такива черти, по начина, по който обикновено очакваме твърдящият да може да защити твърденията си. Остин описва тази черта, като казва, че подобни изказвания са „кухи“ или „празни“ и „несериозни“.

Изключването на тези паразитни форми от страна на Остин в предварителното обсъждане е въпрос на изследователска стратегия; той ги изключва, според собствените му думи, „засега“; но това не е метафизическо изключване: той не ги хвърля в някакъв ров или място на гибел, ако използвам думите на Дерида. Дерида, изглежда, мисли изключването на Остин като въпрос от голяма значимост, източник на дълбоки метафизични трудности, както и че анализът на паразитния дискурс би могъл да създаде някакви непреодолими трудности за теорията на речевите актове. Само че историята на темата е доказала обратното. Веднъж след като разполагаме с обща теория на речевите актове – теория, която Остин не живя достатъчно дълго, за да развие сам, – да се анализира статута на паразитния дискурс, тоест, да се изправим пред предизвикателството, съдържащо се във въпроса на Дерида „Какъв е статутът на този паразитизъм?“, е един от относително по-простите проблеми. Писани текстове

⁴ Виж J. R. Searle, “Austin on Locutionary and Illocutionary Acts,” *Philosophical Review* (1968) и “A Taxonomy of Illocutionary Acts,” *Minnesota Studies in the Philosophy of Science* 6 (1975).

след този на Остин отговориха на този въпрос.⁵ Но термините, в които този въпрос може да бъде разумно поставен и отговорен, вече предполагат една обща теория на речевите актове. Остин правилно видя, че е необходимо да се задържи настрана едно множество от въпроси за паразитния дискурс, докато не сме отговорили на една логически предшестваща съвкупност от въпроси за „сериозния“ дискурс. Но временното изключване на тези въпроси в развитието на теорията на речевите актове се оказва, че е само това – временно.

2. Свързано с първото неразбиране за статута на изключването на паразитния дискурс е неразбирането на нагласата на Остин към такъв дискурс. Дерида предполага, че терминът „паразитен“ повлича някакъв вид морална оценка; че Остин твърди, че има нещо лошо или аномално, или „неетично“ по отношение на такъв дискурс. Отново, нищо не би могло да бъде по-далеч от истината. Смисълът, в който, например, фикцията паразитира върху не-фикцията, е смисълът, в който може да се каже, че дефиницията на рационалните числа паразитира върху дефиницията на естествените числа или понятието за една логическа константа в логическа система паразитира върху друга, тъй като първата е дефинирана в термините на втората. Такъв паразитизъм е отношение на логическа зависимост; той не имплицира никаква морална оценка и със сигурност не казва, че паразитът по някакъв начин неморално се възползва от приемника (Трябва ли наистина да посочваме това?). После, да се каже, че за Остин паразитният дискурс не е част от обикновения език, е просто грешка. Изразът „обикновен език“ в епохата, когато Остин изнася тези лекции, беше противопоставен на технически или символен, или формализиран език, какъвто имаше в математическата логика или в техническата терминология на философията. Остин никога не е отричал, че пиесите и романите са написани на обикновен език; за него важното беше да каже, че такива изказвания не се произвеждат при обикновени обстоятелства, а по-скоро, например, на сцената или във фикционален текст.

3. С жест, който е повече от просто неразчитане на Остин, Дерида предполага, че като анализира сериозните речеви актове преди да обмисли паразитиращите случаи, Остин по някакъв начин отрича самата възможност изрази да бъдат цитирани. Намирам толкова много обърквания в този аргумент на Дерида, че дори не знам откъде да започна. Като начало, феноменът на цитируемостта е различен от феномена на паразитния дискурс. Човек, който съчинява стихотворение или роман, като цяло не

⁵ За детайлен отговор на въпроса, виж J. R. Searle, “The Logical Status of Fictional Discourse,” *New Literary History* 5 (1975).

цитира никого; и човек, който казва своите реплики на сцена, докато играе в пиеса, макар и наистина да повтаря репликите, написани от някого друго, като цяло не цитира тези реплики. Има основополагащо различие, тъй като в паразитния дискурс изразите са *употребени*, а не *споменати*. На реторичния въпрос на Дерида „Защото, накрая, това, което Остин отхвърля като аномалия, изключение, „несериозност“, *цитат* (на сцената, в стихотворението или насаме със себе си) не е ли едно видоизменение на общата цитируемост – по-точно на всеобщата итерабилност, без която дори не би могъл да съществува „сполучлив“ перформатив“ – отговорът е учтиво, но твърдо „Не, не е.“ Като начало, повечето от примерите за паразитен дискурс съвсем не са случаи на цитиране. Нека повтора, те са случаи, при които изразите са *употребени*, а не споменати. А още по-важно, паразитният дискурс от вида, който разгледахме, е определено видоизменение на правилата за изпълнение на речеви актове, но по никакъв начин не е видоизменение на итерабилността или цитируемостта. Като всички изказвания, паразитните форми са примери за (но не видоизменение на) итерабилност, тъй като – нека повтора – без итерабилност не би имало изобщо език. Всяко изказване в даден естествен език, паразитно или не, е пример за итерабилност, което е просто друг начин да се каже, че разграничението между *type* [тип] и *token* [случай] е валидно за езиковите елементи.

В този аргумент Дерида смесва не по-малко от три отделни и разграничени феномена: итерабилността, цитируемостта и паразитизма. Паразитизмът нито е пример, нито видоизменение на цитируемостта, той е пример за итерабилност в смисъла, в който всеки дискурс е пример за итерабилност, и е видоизменение на правилата на сериозния дискурс. Изразена в най-голата си форма, като се остави настрана объркването за цитируемостта, структурата на аргумента на Дерида е следната: паразитизмът е (пример за) итерабилност; итерабилността е предпоставена от всички перформативни изказвания; Остин изключва паразитизма, затова изключва итерабилността; затова изключва възможността за всички перформативни изказвания и априори за всички изказвания.

Но този аргумент не е валиден. Дори и Остиновото изключване на фикционалния дискурс да е било метафизическо изключване, а не част от изследователската му стратегия, от това, че Остин изключва паразитния дискурс, не би следвало, че изключва всяка друга форма на итерабилност. Тъкмо напротив. Той оставя настрана проблемите на фикцията, за да стигне до свойствата на нефикционалните перформативи. И в двата случая има итерабилност в тривиалния

смисъл, че всяка употреба на езика е пример за употреба на итерабилни елементи, но изключването на фикцията не пречи на възможността за нефикционални перформативи.

При един благоприятно прочит на текста на Дерида може да го разберем като посочващ, съвсем коректно, че възможността на паразитния дискурс е вътрешна за понятието за език и че перформативите могат да успеят само ако изказванията са итерабилни, повторения на конвенционални – или, както той ги нарича, „кодирани“ – форми. Но нито един от тези пунктове по никакъв начин не е възражение към Остин. Всъщност, настояването на Остин върху конвенционалния характер на перформативните изказвания в частост и илокутивните актове изобщо го води точно към гледището, че перформативите трябва да бъдат итерабилни, в смисъла, в който всеки конвенционален акт предполага понятието за повторение на същото.

4. Дерида приравнява смисъла, в който може да се каже, че писмеността паразитира върху устната реч, със смисъла, в който фикцията и т.н. паразитират върху не-фикцията или стандартния дискурс. Но това са различни неща. В случая с дистинкцията между фикция и не-фикция, отношението е на логическа зависимост. Не бихме могли да имаме понятие за фикция без понятието за сериозен дискурс. Зависимостта на писмеността от устната реч обаче е случаен факт от историята на човешките езици, а не логическа истина за природата на езика. В математическия и логически символизъм, например, отношението на зависимост върви в обратна посока. Изговорената, устна версия на символите е просто устно съобщим начин да се репрезентират първичните писмени форми.

5. Лайтмотив за цялото обсъждане на Дерида е идеята, че някак итерабилността на езиковите форми (наред с цитируемостта на езиковите форми и съществуването на писмеността) е в ущърб на идеята, че интенцията е сърцето на значението и комуникацията и че разбирането на итерабилността ще покаже „същностното отсъствие на интенцията от актуалността на изказването.“ Само че дори всичко, което казва за итерабилността, да беше истинно, то не би показало това. Всъщност, аз ще заключа това обсъждане, като твърдя точно обратната теза: итерабилността на езиковите форми улеснява и е необходимо условие за особените форми на интенционалност, които характеризират речевите актове.

Изпълненията на действителни речеви актове (независимо дали са писмени, или устни) наистина са събития, датируеми събития в конкретен исторически контекст. Като събития обаче те имат някои много особени свойства. Те са способни да предават от говорители към слушатели безкраен брой различни съдържания. Няма горна

граница по отношение на броя на нови неща, които могат да бъдат предадени чрез речеви актове, което е просто друг начин да се каже, че няма граница за броя нови речеви актове. Освен това слушателите са способни да разбират този безкраен брой възможни съобщения просто като разпознават интенциите на говорителите при изпълненията на речевите актове. Кое придава на речевите актове тяхната безгранична способност за комуникация, като се вземе предвид, че и говорителят, и слушателят са крайни? Отговорът е, че говорителят и слушателите и са господари на съвкупност от правила, които наричаме езикови правила, а тези правила са рекурсивни. Те позволяват да бъдат повторното приложение на същото правило.

Така особените черти на интенционалността, които откриваме в речевите актове, изискват итерабилност, която включва не само типа, който обсъждахме, повторението на същата дума в различни контексти, но включва също и итерабилността на приложението на синтактични правила. Итерабилността – едновременно като опримерена от типа повторителна употреба на една и съща дума и като опримерена от рекурсивния характер на синтактичните правила – не е, както Дерида сякаш мисли, нещо, което влиза в конфликт с интенционалността на езиковите актове, устни или писмени, тя е необходима предпоставка за формите, които приема интенционалността.